



**REPUBLIKA SLOVENIJA
USTAVNO SODIŠČE**

Številka: U-II-3/11-26

Datum: 20. 12. 2011

**PRITRDLNO LOČENO MNENJE SODNICE DR. DUNJE JADEK PENZA K
ODLOČBI ŠT. U-II-3/11**

Pritrdilno ločeno mnenje podajam, (1) ker želim izraziti, da bi bilo moralo Ustavno sodišče presojati o ustavni skladnosti 21. člena Zakona o referendumu in o ljudski iniciativi (Uradni list RS, št. 26/07 – uradno prečiščeno besedilo – v nadaljevanju ZRLI), in (2) ker želim izraziti skrb v zvezi z vsebino vprašanja volivcem na naknadnem zakonodajnem referendumu o sistemskih zakonih, ki urejajo zelo raznolika razmerja med ljudmi.

1. Pridružujem se sodniku prof. dr. Ernestu Petriču, ko v odklonilnem ločenem mnenju opozarja na potrebo po presoji ustavnosti 21. člena ZRLI. Njegovim tehtnim in prepričljivim razlogom v tem delu nimam kaj dodati.

2. Če bi bilo Ustavno sodišče presojalo po koneksiteti ustavnost 21. člena ZRLI, bi bila ta določba ZRLI v postopku pred Ustavnim sodiščem morda razveljavljena. V primeru razveljavitve te določbe brez odloženega učinka bi odpadla pravna podlaga, ki utemeljuje pristojnost Ustavnega sodišča za presojo o zahtevi Državnega zbora Republike Slovenije iz prvega odstavka 21. člena ZRLI. Ker pa je bil postopek o konkretni zahtevi Državnega zbora v teku, se mi zdi, da bi bil takojšen učinek razveljavitve te določbe ZRLI lahko v nasprotju z načelom zaupanja v pravo. Skladnejša z načelom zaupanja v pravo bi bila razveljavitev prvega odstavka 21. člena ZRLI z odloženim učinkom. Ob takšnem mojem izhodišču sem se morala soočiti z vsebinskim odločanjem o zahtevi Državnega zbora v tem kočljivem primeru, upošteva je dani ustavni in zakonski okvir.

3. Ob tem nisem mogla prezreti, da prvi odstavek 90. člena Ustave opredeljuje, da lahko Državni zbor "o vprašanjih, ki se urejajo z zakonom," razpiše referendum, medtem ko ZRLI izključuje možnost, da bi se na volivce naslovilo konkretno vprašanje, za katero imajo pobudniki referenduma interes, da se opravi naknadni zakonodajni referendum. V 16.c členu ZRLI zapovedano vprašanje ("Ali ste za to, da se uveljavi zakon...") je v primeru naknadnega zakonodajnega referenduma o sistemskih zakonih, ki urejajo praviloma zelo raznolika razmerja med ljudmi (tak je tudi Družinski zakonik), po mojem mnenju v očitnem nasprotju z zahtevo po izostritvi vsebine, ki naj bo tema odločanja volivca na referendumu in ki šele, kot razumem, lahko omogoči zavestno glasovanje volivcev na referendumu. Pri sistemskih zakonih, katerih vsebina je kompleksna in obsežna, se mi vsiljuje tudi vprašanje, ali se na ta način volivcu ne zakriva alternativa, s katero je dejansko soočen ob odločanju. Poleg tega pa oblika – v ZRLI zapovedano vprašanje – v tovrstnih primerih vsem tistim volivcem, ki nimajo izoblikovanega enotnega prepričanja o vseh, praviloma zelo

raznolikih vprašanjih, ki jih sistemski zakon ureja, po mojem mnenju pravzaprav onemogoča, da podajo izjavo volje, ki bi bila skladna njihovim resničnim pogledom na številne in raznolike rešitve, ki jih prinaša zakon, o katerem se odloča na referendumu.

4. Iz pravkar zapisanega pa lahko izluščim le še eno izmed težav, ki je neizogibno vgrajena tudi v presojo Ustavnega sodišča po prvem odstavku 21. člena ZRLI. Tudi Ustavno sodišče namreč ob presoji po prvem odstavku 21. člena ZRLI lahko poda le pritrdilen ali nikalen odgovor na zahtevo Državnega zbora iz prvega odstavka 21. člena ZRLI, ne da bi pri tem lahko razločilo raznolikost vsebin sistema zakona, ki naj bo kot celota tema odločanja volivcev na naknadnem zakonodajnem referendumu.

dr. Dunja Jadek Pensa
S o d n i c a